

**2.1.2 ข้อมูล ผลการศึกษาและการระดม
ความคิดเพื่อการวางแผนและกำหนด
นโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม**

2.1.2 ข้อมูล ผลการศึกษาและการระดมความคิด เพื่อการวางแผนและกำหนดนโยบายการ พัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

1. รายงานความก้าวหน้าบทบาทของโครงการขนาดใหญ่ต่อการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ตามมติคณะรัฐมนตรี

ความเป็นมาและสาระสำคัญ

1.1) การประชุมคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ครั้งที่ 11/2541 วันที่ 16 พฤศจิกายน 2541 คณะกรรมการฯ ได้มีมติมอบหมายให้สำนักงานฯ ติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2539 ที่ให้โครงการขนาดใหญ่มีบทบาทสนับสนุนการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดสรรเงินลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนา และการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อลดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริการที่ปรึกษาซึ่งประเทศไทยต้องเสียค่าใช้จ่ายในโครงการขนาดใหญ่แต่ละปีเป็นจำนวนมาก

1.2) การที่มีบุคลากรด้านการวิจัยพัฒนาจำนวนน้อย และขาดประสบการณ์การเรียนรู้โดยการปฏิบัติและค้นคว้าวิจัยเพื่อเพิ่มพูนความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง ทำให้ประเทศไทยมีบริษัทที่ปรึกษาทางวิชาการและทางวิศวกรรมเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติน้อยมาก โครงการพัฒนาต่างๆ ซึ่งต้องใช้วิธีการเปิดประมูลระดับนานาชาติจึงต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ ในช่วงปี พ.ศ. 2539-2541 พบว่าประเทศไทยมีโครงการเงินกู้ จำนวน 19 โครงการ วงเงิน 3,639.99 ล้านบาท หรือร้อยละ 5.5 ของวงเงินกู้ ในจำนวนนี้เป็นค่าจ้างที่ปรึกษาต่างประเทศถึง 6,180.762 ล้านบาท หรือร้อยละ 99.14 ของค่าใช้จ่ายว่าจ้างที่ปรึกษา

1.3) คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้เสนอแนวทางการพัฒนาบุคลากรของไทยให้มีขีดความสามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือที่ปรึกษาทางวิชาการหรือวิศวกรรมระดับนานาชาติเพื่อส่งวงเงินตราต่างประเทศ และแสวงหาเงินตราต่างประเทศ จากการให้บริการที่ปรึกษากับประเทศเพื่อนบ้าน โดยได้เสนอแนวทางไปยังคณะรัฐมนตรี และคณะรัฐมนตรีมีมติรับทราบ เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2539 ดังนี้ “ให้โครงการพัฒนาที่มีขนาดวงเงินลงทุนเกินกว่า 10,000 ล้านบาทขึ้นไป ต้องจัดงบประมาณส่วนหนึ่งเพื่อการวิจัยและพัฒนาควบคู่กับการลงทุนโครงการ โดยเป็นการสนับสนุนให้องค์กร/สถาบันของภาครัฐ และ/หรือเอกชนใช้ในการศึกษาค้นคว้า วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ๆ ซึ่งจะช่วยลดการพึ่งพาการนำเข้าเทคโนโลยีจากต่างประเทศสนับสนุนระบบการผลิตภายในประเทศ ตลอดจนพัฒนาบุคลากรของประเทศให้มีความรู้ความสามารถพร้อมที่จะพัฒนาเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้เองในอนาคต”

ความเห็นคณะกรรมการฯ (21 ธันวาคม 2541)

1. การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีนั้นเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศ ทั้งในการสร้างมูลค่าเพิ่มในภาคการผลิตและการเพิ่มความเข้มแข็ง ด้านความรู้วิทยาการของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิจัยและพัฒนาในเชิงพาณิชย์ จะช่วยเพิ่มเงินตราต่างประเทศทั้งทางตรงและทางอ้อม ฉะนั้น จำเป็นจะต้องมีการศึกษา ทบทวนถึงปัญหาอุปสรรคเพื่อกำหนดแนวทางและผลักดันให้มีการพัฒนาบุคลากรของประเทศให้มีความรู้ ความสามารถอย่างเพียงพอด้านวิทยาศาสตร์พื้นฐาน (Basic Science) ตลอดจนกลไกการบริหารจัดการอันนำไปสู่การวิจัย พัฒนาที่มีคุณค่าในเชิงพาณิชย์ อย่างรอบคอบ เพื่อกำหนดแนวทางการดำเนินการที่เหมาะสมในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1) กำหนดแหล่งเงินและหลักเกณฑ์การจัดสรรเงินที่เหมาะสม ชัดเจน เพียงพอ และเป็นไปได้เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามแนวทางข้างต้น เนื่องจากโครงการขนาดใหญ่ซึ่งมีวงเงินลงทุนเกินกว่า 10,000 ล้านบาทนั้น ในระยะ 2-3 ปีข้างหน้า มีแนวโน้มถูกละเลยโครงการเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากภาวะวิกฤตเศรษฐกิจในปัจจุบัน

2) กำหนดประเภทงานวิจัย พัฒนาที่มีลำดับความสำคัญสูงที่จำเป็นต้องให้การสนับสนุนเป็นการเร่งด่วนเพื่อช่วยให้เกิดการประหยัดเงินตราต่างประเทศ หรือนำมาซึ่งเงินตราต่างประเทศในงานบริการที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญของโครงการที่ใช้เทคโนโลยีสูง

มติคณะกรรมการฯ

มอบหมายให้ประธานกรรมการ นายสิปพนนท์ เกตุทัต และรองเลขาธิการฯ นายสรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม รับความเห็นของคณะกรรมการฯ ไปพิจารณาและดำเนินการต่อไป

2. โครงการจัดทำผลิตภัณฑ์ในประเทศรายไตรมาส

ความเป็นมาและสาระสำคัญ

2.1) คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้มีมติในการประชุมครั้งที่ 8/2539 วันที่ 26 สิงหาคม 2539 ให้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดำเนินโครงการจัดทำผลิตภัณฑ์ในประเทศรายไตรมาสและได้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการกำกับโครงการ มีรองเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นายสรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม เป็นประธาน ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นอนุกรรมการ

2.2) การจัดทำผลิตภัณฑ์ในประเทศรายไตรมาส (Quarterly Gross Domestic Product : QGDP) ในครั้งนี้เป็นการจัดทำขึ้นเป็นครั้งแรกของประเทศไทย ซึ่งสถิติผลิตภัณฑ์ในประเทศรายไตรมาสเป็นสถิติเศรษฐกิจมหภาคระยะสั้นของภาคเศรษฐกิจที่แท้จริง (Real Sector) ที่สำคัญที่สุดซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นฐานะเศรษฐกิจระยะสั้นที่ทันต่อเหตุการณ์ในทุก 3 เดือน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย และมาตรการทางเศรษฐกิจได้ทันต่อเหตุการณ์ รวมทั้งใช้ประกอบการพิจารณาลงทุนของธุรกิจเอกชน โดยเฉพาะในกรณีที่สภาพเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวรวดเร็วอยู่ในภาวะวิกฤตปัจจุบัน

2.3) จุดประสงค์สำคัญของโครงการนี้ คือการพัฒนาและจัดทำผลิตภัณฑ์ในประเทศรายไตรมาสให้เป็นสถิติที่มีคุณภาพสูงได้มาตรฐานตาม Special Data Dissemination Standard (SDDS) ของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ซึ่งมีเงื่อนไขประกอบด้วย 1) การตรงต่อเวลา การมีข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจน และการรายงานข้อมูลระยะสั้นได้โดยต่อเนื่อง (Timeliness, coverage and periodicity) 2) มีความโปร่งใส (Access by public) 3) มีความถูกต้องเที่ยงธรรม (Integrity) และ 4) มีคุณภาพ (Quality) ทั้งนี้เงื่อนไขที่สำคัญที่สุดก็คือการออกรายงานที่ตรงต่อเวลาและรวดเร็ว โดยจะต้องสามารถรายงานตัวเลขผลิตภัณฑ์ในประเทศรายไตรมาสได้ภายในระยะเวลา 3 เดือน หลังจากไตรมาสสิ้นสุดลง

2.4) การจัดทำผลิตภัณฑ์ในประเทศรายไตรมาสครั้งนี้ เป็นการประมวลผลย้อนหลังตั้งแต่ไตรมาสที่ 1 ปี 2536 ถึงไตรมาสที่ 2 ของปี 2541 ค่าที่ประมาณการเป็นไปตามมาตรฐานระบบบัญชีประชาชาติ (System of National Accounts) ที่เป็นมาตรฐานสากล โดยจัดทำเป็น 2 ด้านคือ 1) ด้านการผลิต (Production Approach) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดด้านอุปทานของกิจกรรมการผลิตต่างๆ ของประเทศ เช่น สาขาเกษตร สาขาอุตสาหกรรม สาขาการเงินการธนาคาร ฯลฯ และ 2) ด้านการใช้จ่าย (Expenditure Approach) เป็นการวัดด้านอุปสงค์ ประกอบด้วยค่าใช้จ่ายของครัวเรือน ภาครัฐบาล การลงทุน การส่งออกและนำเข้า

2.5) ผลการประมวลพบว่าผลิตภัณฑ์ในประเทศรายไตรมาสในปี 2540 มีอัตราการเจริญเติบโตเทียบกับไตรมาสเดียวกันของปีที่ผ่านมาเป็นร้อยละ 1.3, -0.6, -2.0 และ -3.6 ตามลำดับ ส่วนในปี 2541 พบว่าไตรมาสที่ 1 และ 2 มีอัตราการขยายตัวร้อยละ -5.8 และ -11.1 เมื่อเทียบกับไตรมาสเดียวกันในปี 2540 ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าเศรษฐกิจไทยเริ่มหดตัวตั้งแต่ไตรมาสที่ 2 ของปี 2540 อย่างไรก็ตาม ค่าผลิตภัณฑ์ในประเทศรายไตรมาสของปี 2540 และ 2541 ยังเป็นค่าเบื้องต้น และจะมีการปรับปรุงให้ถูกต้องยิ่งขึ้น หลังจากการประมวลผลค่ารายปีแล้วเสร็จ และเนื่องจากข้อจำกัดด้านข้อมูลจากหน่วยงานที่สนับสนุนโครงการนี้ จึงทำให้การรายงานล่าช้าไปถึง 2 ไตรมาส ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขของ SDDS ซึ่งควรจะล่าช้าเพียงไตรมาสเดียวเท่านั้น

ความเห็นคณะกรรมการฯ (15 กุมภาพันธ์ 2542)

1. ผลิตภัณฑ์ในประเทศรายไตรมาสที่สำนักงานฯ ได้จัดทำขึ้นจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายเศรษฐกิจระยะสั้นเป็นอย่างยิ่ง อย่างไรก็ตาม การพัฒนาฐานข้อมูลต่าง ๆ ให้ถูกต้องและรวดเร็วมากยิ่งขึ้นเป็นเรื่องที่ต้องได้รับการสนับสนุนด้านนโยบายและความร่วมมือจากส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจในด้านข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถประมวลผลและประกาศผลโดยมีความล่าช้าเพียง 1 ไตรมาสตามมาตรฐานสากล

2. สนับสนุนแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงผลิตภัณฑ์ในประเทศรายไตรมาสให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานสากลทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และให้สำนักงานฯ พิจารณานำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบายเศรษฐกิจรับทราบเพื่อขอรับการสนับสนุนในด้านนโยบายและ

ความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้การพัฒนาการจัดทำผลิตภัณฑ์ในประเทศรายไตรมาสเป็นไปตามวัตถุประสงค์

3. เพื่อให้การทำงานเรื่องนี้เป็นไปอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ควรจัดให้มีกลไกการทำงานในการประสานข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาให้คณะกรรมการกำกับโครงการจัดทำผลิตภัณฑ์ในประเทศรายไตรมาส ขยายขอบเขตการดำเนินงานให้ครอบคลุมการจัดทำระบบข้อมูลทั้งหมดเพื่อเพิ่มคุณภาพประสิทธิภาพและเอกภาพในการจัดทำผลิตภัณฑ์ในประเทศรายไตรมาส

มติคณะกรรมการฯ

เห็นชอบให้สำนักงานฯ เผยแพร่ผลการจัดทำผลิตภัณฑ์ในประเทศรายไตรมาส (QGDP) และรับความเห็นของคณะกรรมการฯ ไปดำเนินการต่อไป

มติคณะรัฐมนตรี (6 กรกฎาคม 2542)

เห็นควรรับทราบรายงานผลิตภัณฑ์ภายในประเทศรายไตรมาสที่ 1/2542 ตามที่ สศช. เสนอ โดยให้ความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบายเศรษฐกิจไปประกอบการพิจารณาปรับปรุงข้อมูลผลิตภัณฑ์ในประเทศเบื้องต้นรายไตรมาสต่อไป

คณะกรรมการรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบายเศรษฐกิจ มีข้อสังเกตและความเห็น 3 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. การปรับเปลี่ยนตัวเลขอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ปี 2541

(1) ที่ประชุมประสงค์จะทราบว่าตัวเลขการขยายตัวทางเศรษฐกิจของปี 2541 ทั้งปี ที่ปรับเปลี่ยนจากร้อยละ -8.0 เป็นร้อยละ -9.4 นั้น จะปรับเปลี่ยนอีกหรือไม่ สศช. ชี้แจงว่า การปรับเปลี่ยนตัวเลขนั้นเป็นไปตามกลไกปกติของการจัดเก็บข้อมูลที่ใช้เป็นฐานคำนวณรายได้ประชาชาติที่สมบูรณ์มากขึ้นตามระยะเวลา เช่น กรณีตัวเลขผลผลิตทางการเกษตรที่คาดการณ์ผลผลิตอาจแตกต่างกับปริมาณการผลิตจริง ซึ่งล่าช้าจะทราบได้เมื่อสิ้นสุดการผลิตไปแล้ว และตัวเลขรายรับที่ภาคธุรกิจแจ้งเสียภาษีต่อกรมสรรพากรที่มักจะปรับให้สมบูรณ์มากขึ้น เป็นต้น ดังนั้นตัวเลข GDP รายปีที่เป็นตัวเลขจริงจะล่าช้าประมาณ 11 เดือน

(2) เรื่องการขยายตัวทางเศรษฐกิจในไตรมาสแรกปี 2542 ที่เปลี่ยนไปจากร้อยละ -4.7 เป็นร้อยละ 0.9 สศช. ชี้แจงว่าตัวเลขการขยายตัวทางเศรษฐกิจร้อยละ -4.7 เป็นตัวเลขที่ประมาณการโดยใช้แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาค ขณะที่อัตราการขยายตัวร้อยละ 0.9 นั้น คำนวณจากตัวเลขเบื้องต้นที่ได้รวบรวมจากธุรกรรมการผลิตและการใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริง

2. ภาพรวมเศรษฐกิจไทยในไตรมาสแรกปี 2542 และแนวโน้มตลอดปี 2542

(1) รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายศุภชัย พานิชภักดิ์) ตั้งข้อสังเกตว่า การขยายตัวทางเศรษฐกิจในไตรมาสแรกเป็นการขยายตัวที่พึ่งพิงการบริโภคเป็นสำคัญ จะเห็นว่าการบริโภคภาครัฐบาลเพิ่มขึ้นในอัตราสูง ขณะที่การบริโภคภาคเอกชนลดลงจากไตรมาสแรกของปี 2541 ในอัตราที่ชะลอลงมาก เมื่อเทียบกับการลดลงของการบริโภคภาคเอกชนในทุก

ไตรมาสของปี 2541 อย่างไรก็ตามการลงทุนยังลดลงอัตราค่อนข้างสูงแม้จะลดลงในอัตราที่ชะลอลงก็ตาม ควบคู่มาด้วยการช่วยสนับสนุนการลงทุนภาคเอกชน ในเรื่องนี้ได้มอบหมายให้ สศช. ไปศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการใช้จ่ายการผลิตว่าเพิ่มขึ้นหรือไม่ ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงการเพิ่มการลงทุนที่แท้จริง

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังตั้งข้อสังเกตว่า เนื่องจากเศรษฐกิจในปี 2541 ได้หดตัวลงมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งไตรมาสที่ 2 และ 3 ที่ GDP อยู่ในระดับต่ำสุด เป็นไปได้ว่าตัวเลขอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจไตรมาสที่ 2 และ 3 ในปี 2542 จะอยู่ระดับค่อนข้างสูง หากเป็นเช่นนั้น อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจของปี 2542 อาจจะสูงกว่าร้อยละ 1 สศช. ชี้แจงว่าจะพิจารณาร่วมกันระหว่างธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) และ สศช. ก่อนที่จะประชุมกับตัวแทน IMF ในต้นเดือนสิงหาคม 2542

อย่างไรก็ตามตัวแทน ธปท. ได้ตั้งข้อสังเกตว่าเมื่อพิจารณาการขยายตัวทางเศรษฐกิจเป็นรายไตรมาสจะอ่อนไหวอยู่มาก เช่น อาจจะมีระดับสูงในเฉพาะบางไตรมาส โดยที่ผลรวมทั้งปีอาจไม่แตกต่างจากประมาณการไว้เดิมมากนักก็เป็นได้

3. แนวนโยบายการกระตุ้นเศรษฐกิจ

(1) รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ (นายศุภชัย พานิชภักดิ์) ตั้งข้อสังเกตว่า เนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจไตรมาสแรกนี้เป็น consumption - led growth ซึ่งการขยายตัวในส่วนนี้ยังมีเพียงระยะหนึ่งเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งช่วงที่มีเงินกู้สนับสนุนการใช้จ่ายภาครัฐ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องกระตุ้นให้เกิดการลงทุนมากขึ้นในระบบเศรษฐกิจ

(2) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังเสนอแนะแนวทางกระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนว่าจะต้องดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

(2.1) เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยการรักษาเสถียรภาพอัตราแลกเปลี่ยน การสนับสนุนเครือข่ายการตลาดในต่างประเทศ การพัฒนาคุณภาพสินค้า และการศึกษาแนวโน้มตลาดเพื่อจะได้ผลิตสินค้าที่ตรงกับความต้องการของตลาด

(2.2) ส่งเสริมการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในสาขาการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งสาขาการผลิตที่จะเพิ่มประสิทธิภาพการใช้จ่ายการผลิตโดยรวม

3. รายงานการติดตามประเมินผลโครงการเงินกู้กองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ไต้หวันแห่งประเทศไทย (OECF)

ความเป็นมาและสาระสำคัญ

3.1) กองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจไต้หวันแห่งประเทศไทย (OECF) ได้ทำการติดตามประเมินผลโครงการพัฒนาที่ใช้เงินกู้จากกองทุนฯ ในพื้นที่ 8 หมู่บ้านใน 4 จังหวัด ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คือ จังหวัดสกลนคร จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดศรีสะเกษ และจังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลของโครงการที่มีต่อการแก้ไขปัญหาความยากจนและยกระดับคุณภาพชีวิต

ของประชาชน ความยั่งยืนของโครงการ ตลอดจนบทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนและท้องถิ่นในการบริหารจัดการโครงการ

3.2) รายงานติดตามประเมินผลครั้งนี้ สรุปสาระสำคัญได้ว่า ในภาพรวมนั้นโครงการเงินกู้ OECF ได้มีส่วนในการยกระดับฐานะความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่โครงการให้ดีขึ้นในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ยังมีปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลและความยั่งยืนของโครงการ ได้แก่ กิจกรรมของโครงการยังไม่สอดคล้องกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป การขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในพื้นที่โครงการ และการขาดการจัดสรรทรัพยากรเพื่อการบำรุงรักษาโครงการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจึงเห็นควรให้มีการเพิ่มบทบาทของชุมชนและประชาชนให้เข้ามามีส่วนดูแลรักษาโครงการร่วมกับภาครัฐ การจัดเตรียมโครงการให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการติดตามประเมินผลโครงการอย่างต่อเนื่อง

ความเห็นคณะกรรมการฯ (15 กุมภาพันธ์ 2542)

1. รายงานการติดตามประเมินผลโครงการเงินกู้กองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โฟ้นทะเลแห่งประเทศญี่ปุ่น (OECF) และข้อเสนอเพิ่มเติมของสำนักงานฯ เป็นรายงานและข้อเสนอที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินงานของสำนักงานฯ ที่จะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืน

2. เห็นควรให้สำนักงานฯ วางระบบการติดตามประเมินผลโครงการ โดยเฉพาะผลกระทบทางด้านสังคมโดยรวม ให้ครอบคลุมผลการดำเนินโครงการใน 2 ประการ คือ ความสำเร็จของโครงการ และผลกระทบในเชิงการพัฒนาของโครงการต่อประชาชนผู้เกี่ยวข้อง ดังนี้

1) การประเมินความสำเร็จของโครงการให้ครอบคลุมตั้งแต่ปัจจัยการผลิต (Input) ผลผลิต (Output) และผลลัพธ์ (Outcome) ของโครงการ ตลอดจนการบริหารจัดการโครงการอย่างต่อเนื่อง ในการดำเนินงานและการบำรุงรักษา (Operation and Maintenance : O&M)

2) การประเมินผลกระทบของโครงการที่มีต่อประชาชนผู้เกี่ยวข้องโดยเฉพาะผู้เกี่ยวข้องในชุมชนหรือพื้นที่โครงการ ผลของการพัฒนาการเรียนรู้ และองค์ความรู้ของประชาชนในพื้นที่ โดยครอบคลุมตั้งแต่การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่โครงการตั้งแต่การจัดเตรียมโครงการ ตลอดจนถึงการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล

3) สำนักงานฯ ควรศึกษาและติดตามประเมินผลการใช้เงินกู้จากต่างประเทศในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเพื่อกำหนดทิศทางที่เหมาะสมในการรับความช่วยเหลือให้เกิดผลต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนและทำหน้าที่ประสานงานกับองค์กรผู้ให้ความช่วยเหลือให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมต่อไปในอนาคต

มติคณะกรรมการฯ

1. รับทราบรายงานการติดตามประเมินผลโครงการเงินกู้กองทุนความร่วมมือทางเศรษฐกิจ โฟ้นทะเลแห่งประเทศญี่ปุ่น (OECF)

2. มอบหมายให้สำนักงานฯ นำความเห็นคณะกรรมการฯ ไปดำเนินการต่อไป

4. การศึกษาเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การเพิ่มผลผลิตของประเทศ

ความเป็นมาและสาระสำคัญ

4.1) คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้มีมติเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2541 ให้ สศช. จัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การเพิ่มประสิทธิภาพการเพิ่มผลผลิตซึ่งในการดำเนินงานดังกล่าว สศช. ได้ประสานงานกับสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ และเห็นร่วมกันว่าควรมีการศึกษาที่จะนำไปสู่การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพิ่มผลผลิตที่สมบูรณ์ สศช. จึงได้จัดตั้งคณะทำงานเฉพาะกิจ ทำการศึกษา

เรื่องนี้ โดยคณะทำงานฯ ได้ทำการศึกษาแล้วเสร็จจึงนำเสนอคณะกรรมการฯ เพื่อพิจารณา สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

(1) การเพิ่มผลผลิตมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชากร

(2) สถานภาพการแข่งขันของไทยในเวทีโลกมีแนวโน้มถดถอยลง ในช่วง 6 ปีที่ผ่านมา (2537-2542) โดยพิจารณาจากสถานภาพการแข่งขันของไทยในสากล ซึ่งจัดทำขึ้นโดย International Institute for Management Development (IMD) และ World Economic Forum (WEF) ได้ชี้ให้เห็นแนวโน้มขีดความสามารถในการแข่งขันของไทยที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ โดยเฉพาะภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจและการเงินที่เกิดขึ้นในกลางปี 2540

(3) ประสิทธิภาพของภาคการผลิตของไทยมีแนวโน้มลดลง จากการศึกษาวิเคราะห์ของ TDRI พบว่าประสิทธิภาพในการใช้ปัจจัยการผลิตหลัก ได้แก่ ที่ดิน แรงงาน และทุน (2524-2538) ประสิทธิภาพการผลิตมีแนวโน้มลดลงโดย Total Factor Productivity ลดลงจาก 3.24% (2529-2533) เหลือเพียง 0.03% (2534-2538) ทุนเป็นปัจจัยที่มีบทบาทสูงต่อการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ

(4) องค์ประกอบของสังคมไทยในการเพิ่มผลผลิต ยังไม่สนับสนุนต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการเพิ่มผลผลิตของประเทศได้อย่างเต็มที่ในส่วนของภาครัฐ ภาคการเมือง ระบบราชการ และรัฐวิสาหกิจ

4.2) การศึกษาได้เสนอแนะยุทธศาสตร์การเพิ่มผลผลิตของประเทศ สรุปได้ดังนี้ การพัฒนาเศรษฐกิจไม่อาจพึ่งพาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรและแรงงานราคาถูกอีกต่อไป และการใช้ทุนที่มีอยู่จำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องพัฒนา “คน” และ “เทคโนโลยี” เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ปัจจัยการผลิตอื่น ๆ อย่างไรก็ดีตาม การเพิ่มผลผลิตของประเทศสามารถดำเนินการไปได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนและมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก ดังนี้

(1) การสร้างกระบวนการเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ การส่งเสริมการเพิ่มผลผลิตอย่างเป็นระบบครบวงจร โดยให้การเพิ่มผลผลิตเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนาของประเทศ เกิดการยอมรับและเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมของกลุ่มคน องค์กร และสถาบันในสังคมในลักษณะที่เป็น

กระบวนการภายใต้หลักการที่ชัดเจน มีการพัฒนาปัจจัยที่จำเป็นต่อความสำเร็จ การสร้างเครือข่ายเชิงสถาบันเพื่อรองรับ และแนวทางดำเนินการร่วมกันในการผลักดันให้กระบวนการดำเนินไปได้ ได้แก่ เงื่อนไขพื้นฐานในการสร้างกระบวนการเพิ่มผลผลิต หลักการพื้นฐานในการสร้างกระบวนการ การเสริมสร้างปัจจัยแห่งความสำเร็จ การสร้างเครือข่ายเชิงสถาบันในระดับชาติและสถาบันระดับหน่วยการผลิต แนวทางการดำเนินการของกระบวนการเพิ่มผลผลิต รวมทั้งการปรับภาคการผลิตในภาคเกษตรกรรม และภาคอุตสาหกรรม

(2) การปรับบทบาทของภาครัฐ การบริหารจัดการในภาครัฐจะต้องได้รับการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งครอบคลุมถึงเจตนารมณ์ทางการเมืองที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพของระบบราชการ และรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งความร่วมมือกับภาคเอกชนและภาคประชาชน

ความเห็นคณะกรรมการฯ (24 พฤษภาคม 2542)

ผลการศึกษานำเสนอเป็นการศึกษาที่มีลักษณะบูรณาการระหว่างภาคต่าง ๆ รวมทั้งได้คำนึงถึงเรื่องการณรงค์สร้างจิตสำนึก การสนับสนุนผลักดันการสร้างกลไกการดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการอย่างไรก็ดี การดำเนินการในเรื่องการเพิ่มผลผลิตของประเทศเป็นเรื่องใหญ่ระดับชาติ ต้องการพลังที่เข้มแข็งเป็นเอกภาพ มีความต่อเนื่องเป็นกระบวนการ พลังผลักดันจึงจะสำเร็จลงได้ การดำเนินการในเรื่องนี้ให้เกิดพลังนั้นจะต้องประกอบด้วย องค์ประกอบ และขั้นตอนวิธีการที่สำคัญ ดังนี้

1. มีผู้รับผิดชอบถาวรดำเนินการผลักดัน ติดตามแก้ไขปัญหาลุप्तรรคให้สามารถดำเนินการเรื่องต่างๆ ตามที่ได้กำหนดไว้ ที่สำคัญคือจะต้องมีประธานหรือผู้นำที่เป็นที่ยอมรับนับถือของประชาชนในประเทศ และมีฝ่ายเลขานุการ ซึ่งอาจเป็นองค์กรหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องคอยติดตามเรื่องต่างๆ ให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

2. ในขั้นของการนำเอกสารผลการศึกษานำเสนอประกอบการสัมมนาระดมความคิดในกลุ่มต่าง ๆ เพื่อรับฟังความคิดเห็น เพื่อนำไปใช้ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การเพิ่มผลผลิตของประเทศต่อไปนั้น เป็นเรื่องสำคัญในการทำความเข้าใจกับประชาชนเพื่อสร้างความร่วมมือร่วมใจให้เกิดพลังในการดำเนินการตามแผนต่อไป ดังนั้น เอกสารเสนอผลการศึกษาคควรเพิ่มเติมและปรับสาระสำคัญในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1) แสดงเป้าหมายที่ชัดเจนว่า “การดำเนินการเพิ่มผลผลิตของประเทศนั้นดำเนินการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของชาติ ซึ่งจะเพิ่มสมรรถนะในการแข่งขันของประเทศ โดยคำนึงถึงความเป็นธรรมในสังคม และดำเนินการบนพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืนไม่เป็นการทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของประเทศ”

2) แสดงข้อมูลประกอบให้เห็นขนาดของปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นหากไม่มีการดำเนินการเพิ่มผลผลิตของประเทศอย่างจริงจัง

3) จัดลำดับความสำคัญของเรื่องต่างๆ โดยคัดเลือกเฉพาะเรื่องที่สำคัญ ๆ ในการเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการเพิ่มผลผลิตของประเทศ เพื่อให้แผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดขึ้นมีพลังผลักดันอย่างเป็นเอกภาพเต็มกำลังและสามารถดำเนินการอย่างได้ผล

4) แผนยุทธศาสตร์การเพิ่มผลผลิตของประเทศนั้นจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ ในภาคการผลิตในแต่ละสาขาโดยละเอียด สำหรับการวิจัยและพัฒนา ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในการเพิ่มผลผลิตของประเทศ ควรวิเคราะห์ถึงศักยภาพและความเหมาะสมของสาขาเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ควรกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของประเทศ นอกจากนี้ ในเรื่องของปัจจัยสนับสนุนที่จะต้องมีการปฏิรูปปรับปรุง แกไขหรือส่งเสริมให้การเพิ่มผลผลิตในภาคการผลิตที่แท้จริงเกิดผลโดยรวดเร็ว เช่น ระเบียบข้อบังคับ กฎหมาย การบริหารจัดการของภาครัฐและเอกชน การศึกษา สาธารณสุข การพัฒนาอบรมฝีมือแรงงาน เห็นควรให้รับฟัง และระดมความคิดจากผู้ทรงคุณวุฒิในเรื่องต่างๆ ดังกล่าว เพื่อประกอบการวิเคราะห์หายุทธศาสตร์ที่เหมาะสมต่อไป

มติคณะกรรมการฯ

เห็นชอบให้ สศช. รับความเห็นของคณะกรรมการฯ ไปปรับปรุงเอกสาร และร่วมกับสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ จัดให้มีการระดมความคิดเห็นเพื่อนำไปสู่การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การเพิ่มผลผลิตของประเทศอย่างเป็นขั้นตอนดังนี้

1. จัดการประชุมภายในประเทศเพื่อระดมข้อคิดเห็นจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการเพิ่มผลผลิต โดยใช้ผลการศึกษาที่จัดทำขึ้นเป็นเอกสารแนวทางในการสัมมนาในวันที่ 9 มิถุนายน 2542

2. จัดการประชุมระหว่างประเทศในลักษณะ Roundtable Conference ด้วยความสนับสนุนจากสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งเอเชีย (Asian Productivity Organization-APO) ซึ่งจะมีผู้เชี่ยวชาญจากฮ่องกง สิงคโปร์ และไต้หวัน เข้าร่วมกับแกนหลัก (Core group) ของฝ่ายไทย เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นระหว่างกัน ในระหว่างวันที่ 28-29 มิถุนายน 2542 และนำไปสู่การจัดทำแผนยุทธศาสตร์พร้อมทั้งแนวทางปฏิบัติที่สมบูรณ์ต่อไป

เสนอพิจารณาครั้งที่ 2

สำนักงานฯ ได้เสนอเรื่องแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การเพิ่มผลผลิตของประเทศต่อเนืองจากเรื่องการศึกษาเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การเพิ่มผลผลิตของประเทศ

1. ตามมติคณะกรรมการ สศช. ในการประชุม ครั้งที่ 5/2542 วันที่ 24 พฤษภาคม 2542 เห็นชอบให้สำนักงานฯ ร่วมกับสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติจัดการสัมมนาระดมความคิดรวม 2 ครั้ง ครั้งแรก เมื่อวันที่ 9 มิถุนายน 2542 โดยเป็นการระดมข้อคิดเห็นจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้ทรงคุณวุฒิในด้านการเพิ่มผลผลิตและครั้งที่สอง เมื่อวันที่ 28 - 29 มิถุนายน 2542 เป็นการจัดประชุมโต๊ะกลม (Roundtable Conference) ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งเอเชีย (APO) โดย

มีผู้เชี่ยวชาญจากฮ่องกง สิงคโปร์ และไต้หวัน มาแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กับผู้เข้าร่วมการสัมมนาแกนหลักฝ่ายไทย (Core Group)

2. จากผลการระดมความคิดเห็นทั้ง 2 ครั้ง สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1) การเพิ่มผลผลิต (Productivity Improvement) จะต้องอยู่บนพื้นฐานของการสร้างจิตสำนึกมุ่งแสวงหาทางปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ให้ดีขึ้น

2) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์จะต้องคำนึงถึง การทำงานร่วมกันของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งสนองต่อการเปลี่ยนแปลง กรอบระยะเวลาที่ชัดเจน นอกจากนี้ควรมีการกำหนด เกณฑ์วัด (benchmark) เปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ เพื่อใช้เป็นเป้าหมายในการเพิ่มผลผลิตและมีการจัดลำดับความสำคัญของภารกิจ การสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิตรวมทั้งมีการศึกษากลยุทธ์และแนวทางของประเทศที่ประสบความสำเร็จ เพื่อมาปรับใช้เป็นแนวทางการเพิ่มผลผลิตของประเทศไทย การวางแผนยุทธศาสตร์ควรให้ความสำคัญเรื่องการศึกษาการกำหนดเป้าหมายในแต่ละภาคเศรษฐกิจ และการกำหนดยุทธศาสตร์รายสาขา โดยใช้ดัชนีชี้วัด (Productivity Index) ในการกำหนดเป้าหมายและการวัดผล และกำหนดให้การเพิ่มผลผลิตเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งที่สำคัญของแผนพัฒนาฉบับที่ 9

3) สำหรับปัจจัยที่จะทำให้การเพิ่มผลผลิตประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย การสร้างจิตสำนึกให้คนในสังคมเข้าใจและยอมรับว่าการเพิ่มผลผลิตเป็นเรื่องสำคัญและเป็นความจำเป็นของประเทศ สร้างพื้นฐานและความเข้าใจในระบบการศึกษา เพื่อให้เกิดทัศนคติ ความมุ่งมั่น ความรู้และทักษะ สนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับเงื่อนไขและสภาพของสังคม ปรับโครงสร้างภาคการผลิตไปสู่ขีดความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืน ปรับบทบาทของภาครัฐที่นำไปสู่การลดอุปสรรคที่ก่อให้เกิดต้นทุนที่ไม่จำเป็น และการมีกลไกระดับชาติที่เป็นแกนหลักในการทำงานเพื่อเพิ่มผลผลิตของประเทศ

3. สำนักงานฯ ในฐานะเลขานุการคณะกรรมการปรับโครงสร้างและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (กปพ.) ได้นำเรื่องการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การเพิ่มผลผลิตเข้าหารือในการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ 2/2542 เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2542 ซึ่งคณะกรรมการฯ ได้มีมติให้ความเห็นชอบให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มผลผลิตให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในกระบวนการเพิ่มผลผลิต และมอบหมายให้ สศช. ร่วมกับสถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติให้มีคณะทำงานจัดทำแผนยุทธศาสตร์การเพิ่มผลผลิตของประเทศโดยให้พิจารณาคัดเลือกสาขาการผลิตเฉพาะที่มีความพร้อมสูงคือจากภาคอุตสาหกรรมเพื่อจัดทำโครงการนำร่องการเพิ่มผลผลิต

4. สำนักงานฯ จึงขอรายงานความก้าวหน้าและผลการดำเนินงานในเรื่องการเพิ่มผลผลิตของประเทศ และขอความเห็นชอบให้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การเพิ่มผลผลิตของ

ประเทศ ประกอบด้วย รองเลขาธิการฯ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
(นายสันติ บางอ้อ) เป็นประธาน และอนุกรรมการประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิจากภาคเอกชนและภาค
วิชาการ ผู้แทนส่วนราชการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็นอนุกรรมการ

ความเห็นคณะกรรมการฯ (6 สิงหาคม 2542)

1. การรณรงค์ให้ผู้นำของบริษัทและหน่วยงานต่าง ๆ เข้าใจถึงความสำคัญของกระบวนการเพิ่มผลผลิตว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการเป็นลำดับแรกในกระบวนการเพิ่มผลผลิตเพื่อความอยู่รอดของธุรกิจและช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
2. ต้องนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เหมาะสมมาใช้ในการผลิตสาขาต่าง ๆ เพื่อช่วยทำให้เกิดการเพิ่มผลผลิต
3. การเลือกอุตสาหกรรมที่จะต้องปรับปรุงกระบวนการเพิ่มผลผลิต ควรพิจารณาอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับประเทศได้มาก ถึงแม้ว่าจะมีความพร้อมต่ำ รวมทั้งพิจารณาที่จะให้มีการถ่ายทอดกระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตของอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพสูงไปสู่อุตสาหกรรมที่จำเป็นต้องมีการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิต
4. ตัวชี้วัดที่จะประเมินผลผลิตหรือประสิทธิภาพการผลิตนั้น ควรจะมีลักษณะที่ง่ายต่อการสร้างความเข้าใจของผู้เกี่ยวข้องและง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ
5. การจัดลำดับความสำคัญของยุทธศาสตร์และความสมดุลในระหว่างยุทธศาสตร์การเพิ่มผลผลิตนั้นจะต้องพิจารณาให้มีความชัดเจน เนื่องจากจะเป็นปัจจัยและเงื่อนไขของความสำเร็จในการเพิ่มผลผลิต และนอกจากนี้ควรเร่งรัดผลักดันการเพิ่มผลผลิตของชาติที่มีความพร้อมในการดำเนินการอยู่แล้วให้เกิดผลปฏิบัติอย่างจริงจังและทั่วถึง

มติคณะกรรมการฯ

รับทราบรายงานความก้าวหน้า ตลอดจนผลการดำเนินงานเรื่องการเพิ่มผลผลิตของประเทศ และให้ความเห็นชอบแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การเพิ่มผลผลิตของประเทศตามที่สำนักงานฯ เสนอ รวมทั้งมอบหมายให้คณะกรรมการฯ รับความเห็นของคณะกรรมการ สศช. ไปพิจารณาในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การเพิ่มผลผลิตของประเทศต่อไป

5. สรุปผลการสัมมนา “2 ปีแรกของแผนฯ 8”

ความเป็นมาและสาระสำคัญ

5.1) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้จัดให้มีการสัมมนาเรื่อง “2 ปีแรกของแผนฯ 8” เมื่อวันที่ 9 เมษายน 2542 ณ ศูนย์ประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ เพื่อเสนอรายงานความก้าวหน้าในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในช่วง 2 ปีแรกของแผนพัฒนาฉบับที่ 8 และรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนาในระยะเวลาที่เหลือของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 โดยมีผู้เข้าร่วมสัมมนา 1,156 คน ประกอบด้วย ตัวแทนจากทุกภาคส่วนของสังคม ซึ่งสรุปสาระสำคัญผลการสัมมนาได้ 4 ประเด็นหลัก คือ

- (1) ผลการดำเนินงานในช่วง 2 ปีแรกของแผนฯ 8 ที่ประชุมได้มีความเห็นว่าการพัฒนาหลักของแผนฯ 8 และการปรับแผนฯ 8 ยังมีความสำคัญ สำหรับผลการดำเนินงานมีทั้งส่วนที่คืบหน้า และส่วนที่ยังต้องเร่งรัดดำเนินการ โดยมีความคืบหน้าในด้านการปรับเปลี่ยนแนวคิดและ

กระบวนการพัฒนาตามปรัชญาของแผนฯ 8 อย่างไรก็ตาม ยังต้องเร่งดำเนินการในด้านต่าง ๆ 3 ประการ คือ 1) ด้านการปรับระบบบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาประเทศในส่วนของระบบงบประมาณ การบริหารภาครัฐ ระเบียบข้อบังคับ ข้อกฎหมาย 2) ด้านวิกฤตเศรษฐกิจที่ทำให้ทรัพยากรภาครัฐ น้อยลง และ 3) ด้านการแปลงแผนสู่ภาคปฏิบัติอย่างเป็นองค์รวม

(2) ที่ประชุมเห็นว่าข้อค้นพบจากการติดตามประเมินผล 2 ปีแรกของแผนฯ 8 ที่ควรเร่งดำเนินงานในระยะที่เหลือของแผนฯ 8 โดยมีแนวปฏิบัติที่สำคัญ 4 ประการดังนี้ 1) การปรับระบบบริหารจัดการเพื่อการพัฒนา ด้านการเร่งปรับปรุงระบบงบประมาณ โดยการจัดลำดับความสำคัญ กลุ่มเป้าหมาย และการกระจายอำนาจการบริหารงบประมาณ ด้านการเร่งกระบวนการปรับปรุงองค์กร ภาครัฐและเอกชน โดยการเพิ่มบทบาทภาคเอกชนในรัฐวิสาหกิจและกิจการของรัฐ การปรับระบบบริหารจัดการในภาคเอกชน การปรับโครงสร้างราชการ การปรับแก้ไข กฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือกฎหมาย และการเร่งรัดแผนปฏิบัติการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น 2) การสร้างระบบเตือนภัยล่วงหน้า โดยการพัฒนา ระบบฐานข้อมูล และการวิเคราะห์ทั้งในมุมกว้างและลึก และการสร้างระบบตรวจสอบที่มีคุณภาพ 3) การเร่งรัดขยายกระบวนการมีส่วนร่วม และ 4) การเร่งรัดการประสานและการแปลงแผนฯ 8 ไปสู่ การปฏิบัติอย่างมีบูรณาการ

(3) ที่ประชุมได้นำเสนอแนวทางการจัดเตรียมแผนฯ 9 ดังนี้ 1) กำหนดกรอบ แนวคิด ตามเงื่อนไขสภาพแวดล้อม สถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และการวางตำแหน่ง ของประเทศที่เหมาะสม 2) กำหนดเกณฑ์เป้าหมายที่เป็นรูปธรรม (Bench Mark) และ 3) ประเด็นการ พัฒนา ที่ควรได้รับความสำคัญในการวางแผนระยะต่อไป คือ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตในสาขา ต่าง ๆ อย่างจริงจัง การบริหารนโยบายเศรษฐกิจมหภาค การปฏิรูปภาคเศรษฐกิจและสังคมอย่างต่อเนื่อง การกำหนดกรอบนโยบายการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพของคนไทยในระยะยาว

(4) ที่ประชุมเสนอให้ สศช. ให้ความสำคัญกับบทบาทในการเป็นแกนกลางเพื่อการ ประสานงานในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) เป็นหน่วยงานหลักในการชี้แนะแนวทางการพัฒนา 2) เป็นแกนกลาง ในการขยายเครือข่ายการประสานงานพัฒนาร่วมกับหน่วยงานกลาง 3) เป็นแกนกลางในการพัฒนา ระบบติดตามประเมินผล และ 4) เป็นแกนกลางการทำความเข้าใจและสื่อสารกับประชาชน

ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ (24 พฤษภาคม 2542)

1. ในการจัดทำกรอบแนวทางการจัดเตรียมแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 เห็นควรให้จัดทำตาม แนวทางกระบวนการจัดเตรียมแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 โดยการจัดสมมนากลุ่มย่อยเพื่อระดมความคิดจาก กลุ่มข้าราชการ นักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิ องค์กรพัฒนาเอกชน ภาคธุรกิจ เอกชน และประชาชนทุก สาขาอาชีพจากทั่วประเทศ เพื่อหากรอบทิศทางรวม หลังจากนั้นจึงระดมความคิดจากกลุ่มนักคิด ที่มีความ เกี่ยวข้องในแต่ละสาขา หากกรอบทิศทางรายสาขา ให้มีความสอดคล้องประสานกัน ทั้งด้านเศรษฐกิจและ สังคม ทางด้านเศรษฐกิจให้บทวนจากปัญหาที่เคยเกิดขึ้นในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 ให้มีความ ต่อเนื่องโดยเฉพาะเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง และการวางประเทศให้อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม เพื่อสร้าง ความสามารถในการแข่งขันกับต่างประเทศ และด้านการปรับกระบวนการทางสังคม เป็นต้น

2. เนื่องจากมูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) กำลังจะจัดทำผลการดำเนินงานในโอกาสครบรอบ 15 ปี ในปี 2542 และสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติสาขาเศรษฐศาสตร์กำลังจะจัดกิจกรรมเพื่อเฉลิมฉลองวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระเจริญพระชนมพรรษาครบ 6 รอบ โดยมีเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงเป็นเรื่องหนึ่งในกิจกรรมดังกล่าวด้วย ประจวบกับเป็นช่วงที่ สศช. จะจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 โดยมีเป้าหมายให้แล้วเสร็จภายในปี 2543 ดังนั้น หากให้ทั้ง 3 หน่วยงาน จัดทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อใช้ในการจัดทำกรอบแนวทางการจัดเตรียมแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 น่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

6. กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)

ความเป็นมาและสาระสำคัญ

6.1) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้เตรียมการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (2545-2549) โดยกำหนดให้แล้วเสร็จในเดือนธันวาคม 2543 เพื่อให้สามารถใช้เป็นแนวทางการจัดสรรงบประมาณได้ทันปีงบประมาณ 2545 ในการนี้สำนักงานฯ ได้จัดตั้งคณะทำงานยกร่างกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (นายสมเจตน์ เตรศุภ รองเลขาธิการฯ เป็นประธาน) ขึ้นเมื่อวันที่ 15 มิถุนายน 2542 ให้ทำหน้าที่ยกร่างกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9

6.2) หลักการขั้นพื้นฐานในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ที่สำคัญ 2 ประการ คือ

(1) หลักการของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการจัดทำวิสัยทัศน์ร่วมกันของสังคมไทยในอีก 20 ปีข้างหน้า โดยเป็นกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาระยะปานกลางที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ประเทศไทยระยะยาว และยังคงยึดถือแนวทางการพัฒนาแบบองค์รวมที่เน้นคนเป็นศูนย์กลาง

(2) คำนึงถึงบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ โดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ตามมาตรา 76 และนำเสนอแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งรัฐจะจัดให้มีขึ้นตามมาตรา 89 เพื่อให้ความเห็นก่อนพิจารณาประกาศใช้

6.3) กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนหลัก ระยะเวลาดำเนินการรวม 17 เดือน (สิงหาคม 2542 - ธันวาคม 2543) ดังต่อไปนี้

(1) ขั้นกำหนด “วิสัยทัศน์และกรอบการพัฒนาหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9” ใช้เวลาประมาณ 8 เดือน (สิงหาคม 2542 - มีนาคม 2543) โดยจะดำเนินการตามขั้นตอน คือ 1) การระดมความคิดเห็นภายใน สศช. เพื่อประเมินผลแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 วิเคราะห์สถานการณ์ภายในและภายนอก ตลอดจนแนวคิดการพัฒนาประเทศที่จะนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์และกรอบหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 2) การระดมความคิดเห็นของ กก.สศช. และผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์และกรอบหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ในเบื้องต้น 3) การระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกระดับ ทั้งในระดับจังหวัดทุกจังหวัดในระดับอนุภาค 9 อนุภาคและในระดับชาติ และ 4) การนำเสนอ

“วิสัยทัศน์และกรอบการพัฒนาหลักของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9” ต่อ กก.สศช. และ ครม. เพื่อพิจารณาให้ความ

เห็นชอบและใช้เป็นกรอบในการจัดทำรายละเอียดของแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 9

(2) ชัยกร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ใช้เวลาประมาณ 7 เดือน (เมษายน - ตุลาคม 2543) เป็นการวางแผนยุทธศาสตร์ในชั้นรายละเอียด ภายใต้กลไกการกำกับดูแลของ กก.สศช. และคณะอนุกรรมการวางแผนยุทธศาสตร์ต่างๆ ที่จะจัดตั้งขึ้น โดยดำเนินการดังนี้คือ 1) การกำหนดยุทธศาสตร์หลักและจัดลำดับความสำคัญเร่งด่วน 2) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเฉพาะเรื่องในชั้นรายละเอียด 3) การยกร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และนำเสนอต่อ กก.สศช. 4) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการระดับชาติ 5) การนำเสนอ “ร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9” ต่อสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และ 6) การนำเสนอ “ร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ฉบับสมบูรณ์” เสนอต่อ กก.สศช.

(3) ชัยอนุมัติแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ใช้เวลาประมาณ 2 เดือน (พฤศจิกายน - ธันวาคม 2543) เป็นกระบวนการอนุมัติเพื่อประกาศใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545-2549) และการประสานการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้ 1) การนำเสนอ “ร่างแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ฉบับสมบูรณ์” ต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาเห็นชอบอนุมัติแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และใช้เป็นกรอบหลักในการจัดสรรทรัพยากรของประเทศและการจัดทำแผนปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ 2) การจัดประชุมชี้แจงแนวทางการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

6.4) การดำเนินการดังกล่าวข้างต้นจะใช้งบประมาณดำเนินการ 2 ส่วน คือ (1) ค่าใช้จ่ายในการระดมการมีส่วนร่วมของพหุภาคี วงเงินประมาณ 17.6 ล้านบาท และ (2) ค่าใช้จ่ายในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเฉพาะเรื่อง ซึ่งจะได้รับความสนับสนุนจากธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย (ADB) วงเงินรวม 900,000 เหรียญสหรัฐฯ หรือประมาณ 33 ล้านบาท

6.5) กลไกการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ประกอบด้วยกลไก 2 ระดับ ดังนี้

(1) กลไกระดับนโยบาย โดยคณะรัฐมนตรีเป็นผู้พิจารณาอนุมัติและประกาศใช้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นผู้พิจารณาให้ความเห็นต่อแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ก่อนพิจารณาประกาศใช้และคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (กก.สศช.) เป็นผู้กำกับนโยบายและให้ความเห็นชอบการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 และคณะอนุกรรมการวางแผนยุทธศาสตร์ที่จะจัดตั้งขึ้นตามความเหมาะสม

(2) กลไกระดับสำนักงาน เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกระดับในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 โดยจัดตั้งคณะกรรมการกำกับการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (มีเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นประธาน) คณะกรรมการที่ปรึกษาซึ่งเป็นกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก นอกจากนี้ยังประกอบด้วยกลุ่มสายงาน/กองต่างๆ และทีมงาน

กำกับกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวข้อง โดยมีทีมงานเรียบเรียงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ทำหน้าที่ประสานงานด้านวิชาการเป็นหลัก

ความเห็นคณะกรรมการฯ (15 สิงหาคม 2542)

คณะกรรมการฯ พิจารณาแล้ว มีความเห็นเพิ่มเติม ดังนี้

1. แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ควรเป็นแผนซึ่งมีลักษณะพิเศษแตกต่างจากแผนอื่น ๆ ที่ผ่านมา เนื่องจากเป็นแผนที่จัดเตรียมขึ้นในขณะที่ประเทศกำลังอยู่ในภาวะวิกฤต จึงควรมีลักษณะเป็นแผนกู้ชาติ มีการชี้ให้เห็นถึงปัญหาที่บั่นทอนและเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาที่สำคัญ 2 ประการ คือ 1) การเมืองที่ไม่โปร่งใส และ 2) การคอร์รัปชันในวงการต่าง ๆ

2. แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ควรยึดหลัก “การพัฒนาที่ยั่งยืน” ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาที่จะสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การเมือง จริยธรรม และธรรมรัฐให้เกิดขึ้นได้ในระยะยาว โดยมีกรอบเศรษฐกิจมหภาคที่ใช้ประกอบการพิจารณาการจตุสรการใช้ทรัพยากรของประเทศที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดและเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการพัฒนา

3. แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จะเริ่มมีผลเป็นกรอบการพัฒนาประเทศในปีงบประมาณ 2545 ซึ่งเศรษฐกิจของประเทศอาจจะอยู่ในระยะฟื้นฟูปรับตัว หรือระยะก้าวหน้าอย่างมั่นคง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จึงควรมีแนวทางการพัฒนาเป็น 2 กรณี

4. แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จะต้องสอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงระดับโลกหรือโลกาภิวัตน์และการเปลี่ยนแปลงในระดับภูมิภาค ซึ่งมีผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมไทยทั้งทางตรงและทางอ้อม ฉะนั้น ในกระบวนการจัดทำแผนจึงจะต้องระดมหรือรับฟังความคิดเห็นทั้งจากภายในประเทศและต่างประเทศ เช่น องค์การที่ทำหน้าที่พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในภูมิภาคเดียวกันและระดับโลก เป็นต้น นอกจากนั้น ในการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 ควรมีการศึกษา วิจัย เพื่อ

แนวทางมาตรการที่เหมาะสม รวมทั้งแนวทางการพัฒนาใหม่ ๆ ที่จะช่วยให้ประเทศและประชาชนเกิดความเข้มแข็งทั้งด้านเศรษฐกิจและเกิดสันติสุขในการดำเนินชีวิตต่อไป

มติคณะกรรมการฯ

ให้ความเห็นชอบกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) และมอบหมายให้สำนักงานฯ นำความเห็นของคณะกรรมการฯ ไปดำเนินการ

7. ภาวะเศรษฐกิจไทย ปี 2541 และแนวโน้มระยะปานกลาง

ความเป็นมาและสาระสำคัญ

สำนักงานฯ ได้จัดทำภาวะเศรษฐกิจไทยปี 2541 และพยากรณ์แนวโน้มเศรษฐกิจระยะปานกลาง ปี 2542-2544 ดังนี้

7.1) สรุปภาวะเศรษฐกิจไทยในปี 2541 การขาดสภาพคล่องในระบบการเงินปลายปี 2540 ส่งผลกระทบต่อการผลิตและการลงทุน ส่งผลให้เศรษฐกิจหดตัวอย่างรุนแรงในช่วงครึ่งแรกของปี 2541 แต่ต่อมาในช่วงครึ่งหลังของปี เสถียรภาพเศรษฐกิจเริ่มดีขึ้นและแรงกดดันต่อวิกฤตเริ่มลดลง โดยสามารถเห็นได้จากเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจ ณ ปลายปี 2541 ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ (1) กลุ่มเครื่องชี้ที่สนับสนุนว่าเศรษฐกิจไทยหดตัวถึงจุดต่ำสุดในปี 2541 ได้แก่ อัตราแลกเปลี่ยน อัตราเงินเฟ้อ การไหลออกของเงินทุน อัตราดอกเบี้ย สภาพคล่องในระบบการเงิน ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรม การเร่งเพิ่มการใช้งบประมาณ (2) กลุ่มเครื่องชี้ถึงปัจจัยที่ยังเป็นข้อจำกัดต่อการฟื้นตัว ได้แก่ มูลค่าการส่งออกในรูปดอลลาร์สหรัฐ ดัชนีการลงทุนภาคเอกชน การว่างงาน ความเข้มแข็งของสถาบันการเงิน อัตราการขยายตัวของเศรษฐกิจโลก ทั้งนี้ภาพรวมของเศรษฐกิจปี 2541 นั้น มีอัตราการหดตัวร้อยละ 7.8 อัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยร้อยละ 8.2 ต่อปี การส่งออกในรูปมูลค่าในรูปดอลลาร์สหรัฐ ลดลงร้อยละ 6.4 แต่ ในรูปปริมาณส่งออกเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ส่วนการนำเข้าหดตัวลงทั้งในรูปมูลค่าและปริมาณคิดเป็นร้อยละ 35.5 และ 30.0 ตามลำดับ ดุลบัญชีเดินสะพัดเกินดุลร้อยละ 13.3 ของ GDP

7.2) แนวโน้มเศรษฐกิจไทยในปี 2542 - 2544

(1) แนวโน้มเศรษฐกิจไทยจะเริ่มฟื้นตัวเล็กน้อยในปี 2542 และขยายตัวเพิ่มขึ้นในปี 2543 และ 2544 เศรษฐกิจไทยยังจะขยายตัวได้ในระดับต่ำเทียบกับการขยายตัวเฉลี่ยในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 1 ถึง ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2504 - พ.ศ.2539) โดยมีรายละเอียดดังนี้

แนวโน้มเศรษฐกิจระยะปานกลาง

	2541	2542	2543	2544
การขยายตัวของเศรษฐกิจ (%)	-7.8	0.9	2.5	3.6
ผลิตภัณฑ์รวมของประเทศ (พันล้านบาท)	4,861	5,099	5,446	5,926
เงินเฟ้อ (%)	8.2	3.0	4.0	4.0
มูลค่าการส่งออก (USD,%)	53.0	55.8	60.1	64.8
การขยายตัวของการส่งออก (USD,%)	-6.4	5.2	7.7	7.8
การขยายตัวของปริมาณการส่งออก (%)	10.0	4.8	5.5	5.5
มูลค่าการนำเข้า (USD,%)	39.5	42.9	47.4	53.0
การขยายตัวของการนำเข้า (USD,%)	-35.5	8.6	10.5	11.8

การขยายตัวของปริมาณการนำเข้า (%)	-30.0	8.0	9.0	10.0
ดุลบัญชีเดินสะพัดต่อ GDP (%)	13.3	10.7	10.0	8.7

ทั้งนี้เป้าหมายเศรษฐกิจส่วนรวมตามหนังสือแสดงเจตจำนงต่อ IMF ฉบับที่ 6 หดตัวร้อยละ 8 ในปี 2541 และขยายตัวเล็กน้อยประมาณร้อยละ 1 ในปี 2542

(2) การประมาณการครั้งนี้มีสมมติฐานที่สำคัญ 6 ด้าน คือ การขยายตัวของเศรษฐกิจและการค้าโลก ราคาสินค้าในตลาดโลก เงินเฟ้อของประเทศอุตสาหกรรม ตัวแปรด้านการเงิน และการใช้จ่ายของรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ นอกจากนี้ สมมติฐานที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือพื้นฐานของการแก้ปัญหาทางการเงินต้องเริ่มเห็นผล อย่างไรก็ตามยังคงมีประเด็นความเสี่ยงและเป็นข้อถกเถียงว่าอาจเป็นอุปสรรคขัดขวางไม่ให้เศรษฐกิจไทยฟื้นตัวได้ในปี 2542 คือ จะยังมีวิกฤตเศรษฐกิจโลกหรือวิกฤตค่าเงินสกุลหลักเกิดขึ้นอีกหรือไม่ อัตราแลกเปลี่ยน ของไทย ณ ระดับ 36 บาท ต่อ ดอลลาร์ โกลด์ ดุลยภาพแล้วหรือแข็งเกินไป แนวโน้มการส่งออกจะขยายตัวได้เพียงใด การแก้ปัญหาสถาบันการเงินและการประណหนี้จะได้ผล และระบบการเงินในปีหน้าจะเริ่มให้สินเชื่อกับภาคการผลิตและการลงทุนเพิ่มขึ้นจริงหรือไม่

ความเห็นคณะกรรมการฯ (21 ธันวาคม 2541)

1. ในภาวะวิกฤตเช่นปัจจุบัน สมควรเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและประมาณการเศรษฐกิจ เช่น สศช. ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงการคลัง กระทรวงพาณิชย์ ฯลฯ จะต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดเพื่อให้ตัวเลขที่เผยแพร่ออกสู่สาธารณชนเป็นตัวเลขชุดเดียวกันหรือใกล้เคียงกันมากที่สุดเพื่อมิให้เกิดความสับสนต่อประชาชนทั่วไป

2. อย่างไรก็ดี ในภาวะวิกฤตเช่นปัจจุบันการที่อัตราการเจริญเติบโตโดยรวมของเศรษฐกิจจะเป็นร้อยละ 1 หรือร้อยละ 0 มิได้ส่งผลต่อคนว่างงานโดยทั่วไปมากนัก เนื่องจากผลดังกล่าวยังไม่สามารถเข้าไปแก้ไขภาคการผลิตสาขาต่าง ๆ ได้เพียงพอ รัฐบาลจำเป็นต้องเข้าไปแก้ไขในจุดต่างที่ยังมีปัญหาคณะเดียวกันสำนักงานฯ ควรจะได้หยิบยกประเด็นที่เป็นเรื่องอ่อนไหว เช่น เรื่องการแปรรูปรัฐวิสาหกิจ เพื่อป้องกันการประท้วงของสหภาพรัฐวิสาหกิจ เป็นต้น

3. เพื่อให้การประกาศตัวเลขของสำนักงานฯ เป็นที่เชื่อถือของสาธารณชน ควรจะต้องเตรียมเหตุผลสนับสนุนที่หนักแน่นเพียงพอในเรื่องการเพิ่มขึ้นของการส่งออก และการสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องมาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาล

4. มาตรการของรัฐในการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจทั้งด้านเกษตรและอุตสาหกรรมนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเกี่ยวกับการเพิ่มผลผลิต (Productivity Improvement) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ

5. โครงการต่าง ๆ ภายใต้มาตรการกระตุ้นเศรษฐกิจของรัฐบาลนั้นจำเป็นต้องพิจารณาโดยรอบคอบให้สามารถกระตุ้นเศรษฐกิจได้อย่างแท้จริง โดยคำนึงถึงข้อเท็จจริงในการใช้งบประมาณ ของโครงการนั้น ๆ ว่า จะต้องเป็นการใช้จ่ายเพื่อให้เกิดการหมุนเวียนเงินตรา หรือสร้างอำนาจซื้อ

ภายในประเทศ หรือมีการนำเข้าจากต่างประเทศ (Import Content) ต่ำ ขณะเดียวกันจะต้องสามารถเบิกจ่าย

งบประมาณโครงการมาใช้จ่ายได้ทันเวลาที่จะส่งผลต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง

มติคณะกรรมการฯ

เห็นชอบให้สำนักงานฯ นำเสนอภาวะเศรษฐกิจไทยปี 2541 และแนวโน้มระยะปานกลางต่อคณะกรรมการรัฐมนตรีว่าด้วยนโยบายเศรษฐกิจ ในวันจันทร์ที่ 28 ธันวาคม 2541ต่อไป

8. บัณฑิตวิทยาลัยการจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยา

ความเป็นมาและสาระสำคัญ

8.1) ในปี 2535 ฯพณฯ นายกรัฐมนตรี นายอานันท์ ปันยารชุนได้มอบหมายให้ สศช. จัดทำข้อเสนอแนวทางการพัฒนาทรัพยากรน้ำของประเทศอย่างเป็นระบบ สศช. จึงได้ดำเนินการให้มีการศึกษาข้อมูลทรัพยากรในลักษณะลุ่มน้ำทั่วประเทศขึ้น การศึกษาได้แล้วเสร็จในปี 2537 ซึ่งผลการศึกษาสรุปได้ว่าทุกลุ่มน้ำ (25 ลุ่มน้ำ) มีปัญหาการขาดแคลนน้ำในทุกฤดูแล้ง และลุ่มน้ำที่มีความต้องการใช้น้ำสูงสุดคือลุ่มน้ำเจ้าพระยาเนื่องจากเป็นลุ่มน้ำขนาดใหญ่ที่สุดของประเทศ ครอบคลุมพื้นที่ 8 ลุ่มน้ำย่อยใน 28 จังหวัด สศช. จึงได้หารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรวมทั้งธนาคารโลก ซึ่งทุกหน่วยงานเห็นพ้องต้องกันว่าควรทำการศึกษาหากกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาขึ้นอย่างเป็นระบบเพื่อใช้เป็นโครงการนำร่อง ธนาคารโลกจึงได้ให้การสนับสนุนให้ทำการศึกษาดังกล่าวขึ้น โดยมีระยะเวลาดำเนินการรวม 3 ปี ตั้งแต่ปี 2539 - 2541 โดยธนาคารโลกเป็นผู้บริหารโครงการในภาพรวม และ สศช. ทำหน้าที่เป็นหน่วยประสานงาน และได้มีการแต่งตั้งคณะกรรมการโครงการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยา ทำหน้าที่กำกับกำกับการดำเนินงานของโครงการฯ และรายงานผลต่อคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

8.2) บัดนี้โครงการศึกษาดังกล่าวได้เสร็จสิ้นลงแล้ว ผลของการศึกษาได้มีข้อเสนอกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยา จำนวน 6 กลยุทธ์ คือ

กลยุทธ์ที่ 1 ให้มีการจัดตั้งองค์กรกลางการจัดการลุ่มน้ำเจ้าพระยาทำหน้าที่จัดวางระบบการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในเชิงนโยบาย โดยมีคณะกรรมการบริหารองค์กรที่ประกอบด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กลยุทธ์ที่ 2 การจัดการด้านอุปทานประกอบด้วยการพัฒนาสมมติฐานวิธีการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน โดยคำนึงถึงการพัฒนาการดำเนินงานและซ่อมบำรุง การจัดส่งอย่างมีประสิทธิภาพไปสู่ผู้ใช้ และการระบายน้ำส่วนเกินกลับคืนสู่ระบบการพัฒนาแหล่งน้ำใหม่ การอนุรักษ์ลุ่มน้ำ การลดความสูญเสียในการจัดส่งน้ำควบคู่กับการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ การศึกษาและตรวจวัดข้อมูลน้ำใต้ดิน เพื่อให้มีการจัดสรรอย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการใช้ผสมผสานระหว่างน้ำที่ผิวดินและน้ำใต้ดินในอนาคต การออกกฎหมายและใบอนุญาตควบคุมการเจาะสูบน้ำใต้ดิน

กลยุทธ์ที่ 3 การจัดการด้านอุปสงค์ เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการจากการเก็บค่าธรรมเนียมน้ำ และการพิจารณาสิทธิการใช้น้ำในระยะยาว

กลยุทธ์ที่ 4 การจัดการด้านคุณภาพ ซึ่งประกอบด้วยแนวทางสำคัญ คือ การออกใบอนุญาตการระบายน้ำทิ้งสู่แหล่งน้ำ การจัดการน้ำเสีย น้ำทิ้งและการปนเปื้อนของน้ำใต้ดิน การสร้างจิตสำนึกให้กับชุมชน

กลยุทธ์ที่ 5 การจัดการน้ำหลาก จำเป็นต้องจัดตั้งหน่วยงานจัดการน้ำหลากโดยเฉพาะขึ้นภายในองค์กรการจัดการลุ่มน้ำเจ้าพระยา รวมทั้งการปรับปรุงและจัดทำมาตรฐานระบบข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับอุทกภัยและประสานข้อมูลในระดับต่าง ๆ

กลยุทธ์ที่ 6 การยกย่องข้อกฎหมายที่จำเป็นเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดตั้งองค์กรการจัดการลุ่มน้ำเจ้าพระยา และระบบการสั่งการและควบคุมที่เข้มแข็ง พร้อมการประยุกต์หลักเศรษฐศาสตร์เข้ามาใช้ในการจัดการ

8.3) ในปัจจุบันมีโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาที่ได้ดำเนินการไปแล้วที่สำคัญจำนวน 17 โครงการ แต่เนื่องจากการขยายตัวของกิจกรรมทางเศรษฐกิจ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม และชุมชนทำให้ความต้องการใช้น้ำสูงขึ้น ในขณะที่คุณภาพของน้ำมีความเสื่อมโทรมลง เนื่องจากการขาดความรู้และความเข้าใจในการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องเร่งรัดดำเนินการตามกลยุทธ์ที่ 6 อย่างเร่งด่วน

ความเห็นคณะกรรมการฯ (16 พฤศจิกายน 2541)

1. ให้ความเห็นชอบกับข้อเสนอกลยุทธ์การจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาทั้ง 6 กลยุทธ์ สำหรับกลยุทธ์ที่ 1 ซึ่งเสนอให้มีการจัดตั้งองค์กรกลางการจัดการลุ่มน้ำเจ้าพระยาขึ้นโดยจะเป็นองค์กรกลางรับผิดชอบเรื่องทรัพยากรน้ำในด้านนโยบายนั้นเป็นเรื่องที่ลำดับความสำคัญสูงและควรสนับสนุนให้มีการดำเนินการโดยเร่งด่วน ทั้งนี้องค์กรดังกล่าวควรมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดแนวทางวางแผน กำกับการดำเนินงานตามแผน รวมทั้งมีอำนาจสั่งการและประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแผนเพื่อเกิดผลในทางปฏิบัติ

2. เพื่อให้องค์กรดังกล่าวมีโครงสร้าง อำนาจหน้าที่ กลไกการทำงาน เอื้ออำนวยต่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของลุ่มน้ำเจ้าพระยาอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งด้านอุปสงค์ อุปทานและคุณภาพน้ำ รวมทั้งการจัดการแก้ปัญหาภัยแล้งและอุทกภัยที่เกิดขึ้น เห็นควรให้ สศช. รับไปพิจารณาจัดทำข้อเสนอและรูปแบบของจัดท่างค์กรกลางการจัดการลุ่มน้ำเจ้าพระยาให้ชัดเจนให้แล้วเสร็จในระยะเวลา 1 เดือน โดยหารือกับ มล. เริงชาญ กำภู ประธานคณะอนุกรรมการโครงการศึกษาเพื่อการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยาต่อไป

3. องค์กรกลางดังกล่าวควรพิจารณาแนวทางการดำเนินการโดยอาศัยมาตรา 230 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 หรือในรูปขององค์กรมหาชน รวมทั้งศึกษารูปแบบการจัดตั้งองค์กรของต่างประเทศ เช่น Tennessey Valley Authority เป็นต้น

มติคณะกรรมการฯ

มอบหมายให้ สศช. รับความเห็นของคณะกรรมการฯ ไปพิจารณารายละเอียดของแนวทางการจัดตั้งและรูปแบบองค์กรกลางการจัดการลุ่มน้ำเจ้าพระยาให้แล้วเสร็จภายใน 1 เดือน เสนอคณะกรรมการฯ พิจารณาอีกครั้งหนึ่ง